

ΠΟΙΟΣ ΔΥΝΑΤΑΙ ΝΑ ΠΑΙΞΗ ΡΟΛΟΝ ΜΕΣΟΛΑΒΗΤΟΥ

ΜΕΤΑΞΥ ΚΡΑΤΟΥΣ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ;

Τὸ κατωτέρω δημοσιευόμενον ἄρθρον, ληφθὲν ἀπὸ τὴν γερμανικὴν «*Εμπορικὴν Ἐφημερίδα*» ἀναφέρεται μὲν εἰς τὰ προβλήματα ποὺ ἀπασχολοῦν τὴν Δυτικὴν Γερμανίαν, οὐχ ἦττον ὁμως τὰ προβλήματα ταῦτα εἶναι παγκόσμια. Αἱ ἄριστες σχέσεις μεταξὺ κράτους, οἰκονομίας καὶ ἐπιστήμης δὲν ἔχουν καθορισθῆ τελείως μέχρι σήμερον. Αἱ ἐξελίξεις, λόγῳ τῶν ἐπερχομένων τεχνικῶν προόδων εἶναι τόσον ταχεῖαι αἱ ἐπερχόμεναι περιπλοκαὶ τόσον μεγάλαι ὥστε πᾶσα προτεινομένη λύσις χρειάζεται μελέτην καὶ πάλιν μελέτην πρὶν ἐφαρμοσθῆ.

(*Σημ. Συντ.*)

Ἡ κοινωνία μας, ἡ οἰκονομία της καὶ ἡ πολιτικὴ της φέρουν ἐν μεγάλῳ μέτρῳ τὴν σφραγίδα τῆς προόδου τὴν ὁποίαν ἐσημείωσεν ἡ ἐπιστήμη καὶ ἡ τεχνικὴ. Πολλοὶ σκεπτικιστὰι φοβοῦνται τὴν ἔναρξιν τῆς βασιλείας τῶν τεχνοκρατῶν. Ἄλλοι διακηρύσσουν ὅτι θὰ πρέπει νὰ προσεπικαλεσθῶμεν τὴν ὑποτιθεμένην λογικὴν καὶ νὰ κρατήσωμεν τοὺς ἐπιστήμονας μακρὰν τῆς πολιτικῆς. Μία, μικρὰ μόνον, μειονότης, προσπαθεῖ νὰ δημιουργήσῃ νέα σχήματα συνεργασίας μεταξὺ Κράτους, Οἰκονομίας καὶ Ἐπιστήμης. Οἱ φοιτητὰι ἐπαναστατοῦν ἐναντίον τοῦ «κατεστημένου» καὶ καταφεύγουν εἰς ἀπατηλὰ ὄνειρα. Οἱ πρυτάνεις τῶν Πανεπιστημίων μας, νομίζουσιν ὅτι ὑπάρχει τρόπος νὰ τεθοῦν εἰς ἐφαρμογὴν καὶ μάλιστα ἐπὶ ἐθνικῆς κλίμακος, αἱ ἀντιλήψεις τῶν καθηγητῶν. Ἡ οἰκονομία εἶναι διχασμένη μεταξὺ τῶν ἐκ παραδόσεως συνηθειῶν καὶ τῆς ἐπιθυμίας τοῦ πειραματισμοῦ ἐπὶ νέων μορφῶν συνεργασίας. Ὁ καγκελλάριος τῆς Δυτικῆς Γερμανίας ἠύχето τὴν δημιουργίαν ἐνὸς πολιτικοῦ ὄργανου, ἔχοντος ἀποτελεσματικὸν προγραμματισμόν. Ἀπέτυχεν, ὁμως, ἐνώπιον τῆς βραδυνικότητος γραφειοκρατίας. Ὅσον διὰ τὸ γερμανικὸν Κοινοβούλιον, τοῦτο παραδέχεται ἀδιαμαρτυρητῶς ὅτι ἡ πρωτοβουλία καὶ ὁ ἔλεγχος τῶν πραγμάτων, ἐκφεύγουν τῶν χειρῶν του, ὁσημέραι καὶ περισσότερο.

Ὅλα αὐτὰ δὲν γίνονται διότι οἱ ἐπιστήμονες, οἱ πολιτικοὶ ἄνδρες καὶ οἱ οἰκονομολόγοι ἐκδηλώνουν κακὴν θέλησιν ἢ διότι δὲν εἶναι ἀρκετὰ εὐφρεῖς. Ἐφθάσαμεν εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο λόγῳ τῆς ιδέας τὴν ὁποίαν ἔχουν σχηματίσει ὅτι οἱ ῥόλοι των καὶ αἱ μέθοδοι ἐργασίας των δὲν προσαρμόζονται εἰς τὰς παρούσας ἀνάγκας. Ἡ Βουλὴ εἶναι προσκεκολλημένη εἰς τὴν ιδέαν τῆς κυριαρχίας της, πα-

ρά τὸ ὅτι κατὰ βάθος γνωρίζει ὅτι δὲν τὴν διετήρησε εἰμὴ μερικῶς. Ἡ διοίκησις δὲν ἐννοεῖ νὰ στερηθῆ τῶν προνομίων ὧν ἔχαιρε κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ αὐταρχικοῦ κράτους καὶ δὲν τολμᾷ νὰ προβῆ εἰς τὴν μεταρρυθμίσειν τῶν διαρθρώσεών της διὰ νὰ φέρῃ εἰς πέρας καλλίτερον τὸν προορισμὸν της εἰς τὴν σημερινὴν κοινωνίαν. Τὸ ἱεραρχικὸν σύστημά της ὑπόκειται εἰς σύνολον κανόνων, οἱ ὅποιοι προσδιορίζουν τὴν κατανομὴν τῶν θέσεων καὶ τὸν τρόπον προαγωγῆς τῶν ὑπαλλήλων. Εἶναι κομμένον εἰς τὰ μέτρα μιᾶς κοινωνικῆς πολιτικῆς ἢ ὅποια ἴσχυεν εἰς μίαν στατικὴν κοινωνίαν καὶ ὄχι διὰ μίαν ἐποχὴν κατευθυνομένην ἀπὸ τὸν νόμον τοῦ συναγωνισμοῦ. Ἡ μόνωσις πού ὑπάρχει μεταξὺ τῆς ἱεραρχίας καὶ τῶν ἀρμοδιοτήτων της εἶναι ἀκόμη μεγαλύτερα εἰς τὴν διοίκησιν παρὰ ὅπουδήποτε ἀλλαγῶν.

Ἡ Ἐπιστήμη, ἀπὸ τῆς πλευρᾶς της, δὲν κατορθώνει νὰ ἀπαρνηθῆ τὴν ἐκ παραδόσεως αὐτονομίαν της. Τὸ ἀνεγνώρισε πλήρως τοῦτο, ὃ Ἀδόλφος Μπυτενάντ κατὰ τὸ ἐτήσιον συνέδριον τῆς Ἐταιρίας Μὰξ Πλάνκ, χωρὶς, παρὰ τοῦτο, αἱ δηλώσεις του νὰ προκαλέσουν ἐνθουσιασμόν. Ὁ ὁμιλητὴς ἠνυχήθη ὑπὲρ τῆς ἀντικαταστάσεως τῆς αὐτονομίας ταύτης διὰ μιᾶς συνεργασίας μὲ τὸ Κράτος, ὑπὸ τὸν ὄρον, πάντοτε, ὅτι τὸ τελευταῖον θ' ἀποστῆ τῆς ἐπιθυμίας νὰ ἐπιβάλλῃ τὰς θελήσεις του καὶ ὅτι θὰ ἐπιδιώξῃ τὴν πραγματικὴν συνεργασίαν. Τέλος, ἡ βιομηχανία ἐξαντλεῖται εἰς συζητήσεις ἐπὶ τῶν μορφῶν τῆς ἐκ παραδόσεως διαχειρίσεως καὶ τῆς συνδιαχειρίσεως. Ἐργοδοταὶ καὶ συνδικάτα ἀπαιτοῦν, κατὰ διαστήματα, ὅπως αἱ μορφαὶ τῆς δημοκρατικῆς συνεργασίας ἀποκτήσουν μεγαλύτεραν ἀποτελεσματικότητα.

Τί προκύπτει ἀπὸ ὅλα αὐτά; Φρονοῦμεν ὅτι εἶναι ὀλιγώτερον σημαντικὸν τὸ νὰ θέλωμεν, κατὰ τὴν παροῦσαν στιγμὴν νὰ ἀνασχηματίσωμεν τὰς κοινωνικὰς διαρθρώσεις καὶ νὰ προτείνωμεν νέας μορφὰς καὶ νέους κανόνας κοινωνικῆς ζωῆς. Εἶναι, κατὰ τὴν γνώμην μας, πολὺ σημαντικώτερα ἢ ἀνάλυσις τῶν ὑφισταμένων τρόπων ἐπαφῆς καὶ τῶν μορφῶν ὀργανώσεως τῆς ἐπικοινωνίας μεταξὺ τοῦ Κράτους, τῆς Οἰκονομίας καὶ τῆς Ἐπιστήμης καὶ ἡ προσπάθεια νὰ ἐπαφέρωμεν μίαν τοιαύτην τάξιν. Ἡ ἐπικοινωνία προσλαμβάνει μίαν οὐσιώδη ἐπενδυτικὴν μορφήν ὑπὸ τὸ κυκλικὸν σχῆμα τῆς ἐνημερώσεως. Οἱ οικονομολόγοι σκέπτονται περὶ ἐπικερδῶν ὄρων, οἱ πολιτικοὶ σκέπτονται τὰ καθήκοντά των, ἡ διοίκησις ἀνατρέχει τὰς ἀρμοδιότητάς της, οἱ σοφοὶ σκέπτονται τὰ πρὸς ἐπίλυσιν προβλήματατά των. Ἡ διοίκησις τῶν κοινῶν, ὁμιλεῖ μὲ διαφορετικὴν γλῶσσαν ἀπὸ τοὺς ἐπιστήμονας, οἱ ὅποιοι μὲ τὴν σειράν των, χρησιμοποιοῦν μίαν τοιαύτην πληθὺν γλωσσῶν ὥστε νὰ τὰς χαρακτηρίζωμεν βαβυλωνιακὴν σύγχυσιν. Πῶς θὰ ἠμπορέσουν νὰ συνεννοηθοῦν ὁ πολιτικὸς ἢ ὁ ἀνώτερος λειτουργός;

Δὲν ἀρκεῖ νὰ βελτιώσωμεν τὰς σχέσεις μεταξὺ τῶν ἰθνηνόντων ὀργανισμῶν τοῦ Κράτους, τῆς Ἐπιστήμης καὶ τῆς Οἰκονομίας. Εἰς τὴν διοίκησιν, ἀκόμη καὶ εἰς τὴν Βουλὴν, θὰ ἔπρεπε νὰ συμπαρίστανται ὁμάδες εἰδικῶν. Αἱ ὁμάδες αὗται, τῶν συμβούλων, δὲν θὰ ἔχουν καμίαν ἀποκλειστικὴν ἐξουσίαν. Ἡ ἀποστολὴ των θὰ συνίσταται εἰς τὸ νὰ ἀναλύουν τὴν κατάστασιν, νὰ προβαίνουν εἰς σύνταξιν προγνωστικῶν καὶ νὰ ἐπεξεργάζονται σχέδια. Διὰ νὰ φέρουν ὅμως, εἰς αἴσιον πέρας τὸ ἔργον των θὰ πρέπει νὰ εἶναι ἀνεξάρτητοι καὶ νὰ μὴ ὑπόκηνται εἰς τὸ ἐκ παραδόσεως ἱεραρχικὸν σύστημα τῆς διοικήσεως. Αἱ ἐξ εἰδικῶν ἐπιτροπαὶ αὗται, θὰ πρέπει νὰ συμπήξουν μεταξὺ των μίαν στενὴν συνεργασίαν ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς συμπράξεως μεταξὺ Οἰκονομίας, Ἐπιστήμης καὶ Πολιτικῆς. Ἡ διοργάνωσις τῶν προελεουσμένων ἀπὸ τρεῖς τόσον διαφορετικὰς περιοχὰς δραστηριότητος ἐπιτροπῶν τούτων θὰ πρέπει νὰ γίνῃ κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε νὰ δύνανται

νά συνεργάζονται πρὸς ἐπίτευξιν μᾶς πραγματικῆς ἀλληλοεξαρτήσεως.

Καὶ ἄλλα μέτρα ἐπιβάλλεται νά ληφθοῦν εἰς τὴν διοίκησιν καὶ τὴν οἰκονομίαν μας πού κατευθύνονται ἐν μέρει, ἀκόμη, ἀπὸ ἀντιλήψεις πατριαρχικὰς καὶ αὐταρχικὰς. Δὲν θὰ δυνηθῶμεν νά προβῶμεν εἰς ἀλλαγὴν εἰμὴ μόνον, ἀν ἐπιτύχωμεν νά ἐπιβάλομεν εἰς τοὺς οἰκονομικόν, πολιτικόν καὶ ἐπιστημονικόν τομεῖς τὴν ἀρχὴν τῆς δι' ἐξουσιοδοτήσεως εὐθύνης. Συμφώνως πρὸς τὴν ἀρχὴν αὐτὴν, οἱ ἀνώτεροι θὰ ἀρκοῦνται εἰς τὸ νά ἐλέγχουν τὴν ἐργασίαν καὶ τὰ ἀποτελέσματα τῶν συνεργατῶν των, οἱ ὁποῖοι εἶναι ὑπὸ τὰς διαταγὰς των. Ἡ ἰσορροπία θὰ εἶναι ἀποκατεστημένη, οὕτω, μεταξὺ τῆς ἀποφασίζούσης ἐξουσίας καὶ τῶν ἀρμοδιοτήτων τῆς. Ἡ ἐφαρμογὴ τῆς ἀρχῆς αὐτῆς, ἀπαιτεῖ, πάντως, βαθυτάτην μεταρρυθμίσιν τοῦ διοικητικοῦ δικαίου, εἰς τὸ ὁποῖον ὑπάγονται οἱ δημόσιοι λειτουργοί. Μακροπροθέσμως, ὅμως, θὰ καταστῇ ἀπαραίτητος ἡ ἐναρμόνισις τῶν διαρθρώσεων τοῦ Κράτους, τῆς Ἐπιστήμης καὶ τῆς Οἰκονομίας καὶ πρὸς τὴν κατεύθυνσιν μᾶς ἀναδιοργανώσεως τῆς Ἐξουσίας εἰς τὰς πλέον ὑψηλὰς βαθμίδας.

Τί θὰ πρέπει νά πράξωμεν; Δὲν ἀνελύθησαν, εἰσέτι, ἐπαρκῶς τὰ μέσα ἀναδιοργανώσεως καὶ βελτιώσεως τῶν μορφῶν τῆς ἐπικοινωνίας μεταξὺ Κράτους, Οἰκονομίας καὶ Ἐπιστήμης διὰ νά δυνηθῶμεν νά συναγάγωμεν ὀριστικὰ συμπεράσματα. Εἶναι, ὡς ἐκ τούτου, ἀναγκαῖος ὁ προοδευτικὸς συνδυασμὸς ἀναζητήσεων καὶ μεταρρυθμίσεων. Καί, καταβάλλονται, ἤδη, προσπάθειαι πρὸς τὴν κατεύθυνσιν αὐτὴν. Ἡ Ἐταιρία Μάξ Πλάνκ προτίθεται νά ἰδρῦσῃ ἓνα ἱνστιτούτον, ἐπιφορτισμένον μὲ τὴν παρακολούθησιν τῶν μεγάλων ἀλλαγῶν αἰτινες ἐπέρχονται εἰς τὸν κοινωνικοπολιτικόν τομέα. Ἡ γερμανικὴ Ὀμοσπονδιακὴ Κυβέρνησις, ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῆς, ἰδρυσεν ἓνα ἱνστιτούτον εἰς Μπιρλινγκχόβεν μὲ ἀποστολὴν τὴν μελέτην τοῦ ρόλου τὸν ὁποῖον θὰ δύναται νά παίξῃ ἡ «Διεννημερωτικὴ» (Διαπληροφοριακὴ ἠλεκτρονικὴ ἐπεξεργασία τῶν δεδομένων τῆς πληροφορίας) εἰς τὴν διοίκησιν. Αἱ συζητήσεις, ὅμως, αὐταὶ πού διεξάγονται εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ὀμοσπονδιακῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ τῆς ἰδρύσεως μᾶς ἀκαδημίας προαγωγῆς (ἀνακυκλήσεως), καταδεικνύουν τὸ σημεῖον, εἰς ὃ σταματοῦν αἱ μεταρρυθμιστικαὶ εὐχαὶ τῆς Βόννης. Τὸ Μπούντενσταγκ ἀπὸ τῆς πλευρᾶς του, παραδέχεται σιωπηρῶς τὴν ἀνεπάρκειαν τῆς σημερινῆς διαρθρώσεως, δίχως, ὅμως, καὶ νά εἶναι διατεθειμένον νά λάβῃ τὰς ἐπιβαλλομένας ἀποφάσεις. Ὅσον διὰ τὸν ζῆλον τὸν ὁποῖον ἐκδηλώνουν οἱ καθηγηταὶ καὶ οἱ φοιτηταὶ ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς μεταρρυθμίσεως, εἶναι, ἄλλοτε ἀνεπαρκῆς καὶ ἄλλοτε ὑπερβάλλον.

Πραγματικῶς, θὰ ἔχωμεν, μᾶλλον, τὴν ἄμεσον ἀνάγκην, κατὰ τὸ προσεχὲς μέλλον, ἐνὸς ἱνστιτούτου ἐρευνῶν, τὸ ὁποῖον θὰ ἐπωμίζεται κατὰ κάποιον τρόπον τὸν ρόλον ἐνὸς «ἐκκαθαριστικοῦ κέντρου», ἐνὸς μεσολαβητοῦ μεταξὺ Κράτους, Ἐπιστήμης καὶ Οἰκονομίας καὶ τὸ ὁποῖον θ' ἀνελάμβανε νά παγιώσῃ ἓνα καλύτερον σύνδεσμον καὶ νά βελτιώσῃ τὴν διοργάνωσιν μεταξὺ τῶν τριῶν τούτων περιοχῶν. Θὰ πρόκειται μᾶλλον περὶ ἐνὸς ἐξ ὀλοκλήρου ἀνεξαρτήτου καὶ αὐτονόμου ὀργανισμοῦ, ὃ ὁποῖος δὲν θὰ ἐπηρεάζεται ἀπὸ τὰς πολιτικὰς, διοικητικὰς ἢ ἐπιστημονικὰς σκέψεις οὔτε ἀπὸ ἰδιωτικὰ συμφέροντα. Κατὰ γενικὸν κανόνα, θὰ πρέπει ν' ἀπέχη ἀπὸ τοῦ νά ἐπιδιώκῃ ὁ ἴδιος ἐρεύνας, διὰ νά τὰς ἐμπιστεῦται εἰς τοὺς ἤδη, παρ' ὄλον ὅτι εὐαρίθμους, ὑφισταμένους, ὅμως, θεσμοὺς καὶ νά συντονίζῃ τὰς ἐνεργείας των. Τὸ νά προσδιορίξῃ τὰ προβλήματα καὶ τὸ ἔργον πού θὰ πρέπει νά ἐπιτελεσθῇ, νά συντονίζῃ τὰς ἀντιμετωπιζόμενας λύσεις εἰς τὰς περιοχὰς τῆς πολιτικῆς, τῆς ἐπιστήμης καὶ οἰκονομίας καὶ νά προσπαθῇ νά ἐξευρίσκῃ ἐγκύρους ἐναλλαγὰς διὰ τὴν νέαν αὐτὴν μορφήν συνεργασίας μεταξὺ Κράτους, Ἐπιστήμης καὶ Οἰκονομίας θὰ πρέπει νά εἶναι τὸ ἔργον τοῦ νέου τούτου Ἰνστιτούτου.